

Γιῶργος Ἰωάννου

Ἐπιτάφιος Θρῆνος

Δέν ήτανε καθόλου τυχαίο, πού περπατώντας μέσα στό δάσος τῶν ξενοδοχείων, ξενοδοχείο μπροστά μου δέν έβλεπα, μολονότι ἔκανα μέ τά πόδια δλο τό δρόμο ἀπό τό Σταθμό Λαρίσης πρός τήν Ὁμόνοια, ἀφοῦ παράδωσα τή βαλίτσα μου στή «Φύλαξη», γιά νά είμαι ἐλεύθερος καί διαθέσιμος, μήπως συμβεῖ τό μέγα γεγονός, αὐτό τό ἀκαθόριστο, πού πάντα νά μέ τριγυρίζει διαισθάνομαι, κι ἀκόμα νά ξαναθυμηθῶ μέ λεπτομέρειες τούς φριχτούς αὐτούς τόπους, δπου μυριάδες ἔχουν σβήσει ἀπό τό μαρτύριο, καί δπου τριγυρνοῦσα φαντάρος κι ἐγώ, ἀνεβοκατεβαίνοντας σκάλες τριζάτες ἔγκλινες, νά ρίξω σέ παλιές πόρτες μιά ματιά, καθώς καί μαγαζιά, νά δῶ ἀν ὑπηρετοῦν ἀκόμα δρισμένα πρόσωπα, νά ξετυλίξω σάν κιλίμι, πλυμένο σέ νεροτριβή, τήν ἐπαρχιακή προσδοκία μου, πάνω σ' αὐτόν τόν ἀνεξίτηλα λεκιασμένο διάδρομο, πού ζεκινώντας ἀπό τό Κέντρο Διερχομένων σέρνεται, καί μέ τής μέρας ἀκόμα τό φῶς, τοῖχο πίσω ἀπό λεωφορεῖα καί φορτηγά, κι ἀνηφορίζει τήν Ἀγίον Κωνσταντίνου, παίρνοντας μιά φαρμακωμένη ἀνάσα στό μεγάλο Θέατρο. Μεγάλη πόλη, δυστυχίες ἀπέραντες.

Είχα ώς τό μεδούλι κουραστεῖ, ξενυχτίσει πάλι, κυκλωμένος ἀπό τίς γενετήσιες ἀναθυμιάσεις, πού ἀνάβλυζαν, θαρρεῖς, μαζί μέ τούς ἀτμούς τοῦ καλοριφέρ κάτω ἀπό τής ἀμάξοστοιχίας τό κάθισμα, ἐνῶ στροβιλιζόταν ἔνα πλήθος πλάσματα κατάλληλα, πού ώς γνωστό τά τραίνα προτιμοῦν, περνώντας καί ξαναπερνώντας, στρέφοντας τό κεφάλι, παρελαύνοντας, μέ ἀπαλά σπρωξίματα, βλέμματα σκοτεινά, λέξεις κομμένες σιγανές, καλέσματα διάφορα, καί μόνο ποῦ καί ποῦ διέκρινες μερικά ἀποφασισμένα καί κλειστά στή μοναξιά τους πρόσωπα, πού πράγματι μόνο νά μεταφέρουνε τόν ἑαυτό τους τούς ἐνδιέφερε. Ἡ ἐπαρχία θεριεύει τίς δρμές, μά δέν τίς θεραπεύει. Τό τραίνο είναι γιορτή μεγάλη. Καί τρίτο· καί τά σκληρότερα χέρια, σταν φογίζονται ἐρωτικά, ὥθοδην μέ ἀπαλοσύνη.

Σταθμεύοντας στό Θέατρο μπροστά, δπου παιζόταν ὁ «Ἐναγγελισμός», ἔργο τοῦ ἔξ ἀποκαλύψεως πιστοῦ Πώλ Κλωντέλ, στάλαξε μέσα μου ἡ φράση « Ἰδού ἡ δούλη Κυρίου γένοιτο μοι κατά τό ρῆμα σου», κι ἀμέσως ἄνοιξαν τά μάτια μου κι ἔλαμψε ἀπέναντί μου ἡ ταμπέλα πανδοχείου, πού είχε — δέν ἔχει πιά — σχήμα ταπεινό καί δονομα παρμένο ἀπό τή θεόσωστη ἐπαρχία μας. Τί ἀνηφορική ἀπτή ἡ Ἀθήνα, συλλογίστηκα διαβαίνοντας. Ἀν τώρα μέ πατήσει ἀπτοκίνητο, ἡ βαλίτσα μου θά χαθεῖ στή Φύλαξη. Καί τρίτο· ὁ θάνατος σχετίζεται ἐποχικά πιό πολύ μέ τή σύλληψη παρά μέ τή γέννηση.

Μπῆκα ἀμέσως, κατά τό ρῆμα τοῦ Κυρίου μου, μά κρίνοντας ἀπό τό διάδρομο τά χάλια του, κάτι σάν χάνι, καί μάλιστα παλιολλαδίτικο, παρόμοιαζε, ἀντί «ἔνα δωμάτιο», ψιθύρισα ἀνεπαίσθητα «ἔνα κρεβάτι», νά κοιμηθῶ λίγο τή μέρα, ν' ἀνοίξουνε τά μάτια μου, καί τό βραδάκι ἀνακαλύπτω τό καλύτερο. Μέ μπάσανε σ' ἔνα δωμάτιο — σαλόνι πρέπει κάποτε νά ἦταν — μέ τέσσερα κρεβάτια, δείχνοντάς μου τό στρωμένο καί πιό ἅβιολο, καί ἀποδῶ συμπέρανα πώς τ' ἀλλα τρία ἦταν πιασμένα, λείπανε σέ δουλειές, ποιός ζέρει ποῦ γυρίζανε, μά σάν ἐπαρχιῶτες τό μεσημέρι θά ῥθουνε κι αὐτοί γιά ξάπλωμα. Καί παρευθύς κοιμήθηκα. Θά ἔρθουνε. Ξυπνώντας τό ἀπομεσήμερο, χαλαρωμένος ἀρκετά, είδα πώς τό δωμάτιο δέν ἦταν καί τόσο χάλια, ὅσο μοῦ τό δειξαν τά παρατενωμένα νεῦρα μου, κι ἀκόμα στό παραδιτλανό ἔνα ἀδυνατισμένο νεαρό καί κάπως κακομούτσουνο, καί πρός στιγμή θεώρησα πώς

είμαι σέ θεραπευτήριο, καὶ λέω τοῦ νεαροῦ πῶς λέγεσαι, κι αὐτός μέ ἄλλη προφορά «Λουκᾶς», λέει ἀπόμακρα, κι ἐσένα πᾶς σέ λένε, λέγω τοῦ ἄλλουνοῦ, πού ἡταν στὸ κρεβάτι δίπλα στὴ μεσόπορτα, καὶ ἔλαμψε δ τόπος γύρῳ του, αὐτό ἄλλωστε μέ 'βγαλε ἀπό τὴν περὶ νοσοκομείου πλάνη μου ἥ καὶ ἀσύλου ἀπόρων, «έμένα, Πέτρο!», μοῦ ἀπάντησε. Αὐτό θυμίζει κάτι ἄλλο, σκέφτηκα, καὶ πρόσθετα χωρίς καμιά διάθεση γιά ψέματα, «Ματθαῖος», γιά τὴν ἀφεντιά μου. "Ητανε τ' ὅνομά μου ἐκείνη τῇ στιγμῇ. Κι ἀπάνω στὴν κουβέντα, ποὺ ὀλοέγα ἄναβε, ἔμαθα πῶς δ ἀδυνατούλης νεαρός ἡταν Ἐλληνικῆς καταγωγῆς, ἀπό τῇ μεσογειακή λεκάνη, βέβαια, πεινοῦσε καὶ ὑπόφερνε ἐδῶ, πουλοῦσε τὸ αἷμα του στὸν Ἐρυθρό Σταυρό, κι ἔβαζε ἐφημερίδες μέσα ἀπό τὸ πουκάμισο, μιά καὶ τὸ Πάσχα ἐκείνο ἡταν ψυχρό καὶ βροχερό, θαρρεῖς Χριστούγεννα. Καὶ δ ἄλλος, ποὺ φαινότανε λαμπρός, πρώην ὑπαξιωματικός, διωγμένος ἀπό τὸ στρατό καὶ τῇ γυναίκα του, Ξανθιώτης τὴν καταγωγή, μελαχρινός στὸ σῶμα του, κι οὔτε τὸν ρώτησα γιατὶ τὸν είχαν διώξει, δέν είχα δρεξη γιά ἴστορίες τοῦ στρατεύματος, δέν ἔβλεπα ἄλλωστε καμιά συνέχεια, μόνο γιά τῇ γυναίκα του αὐτός μᾶς ἔλεγε, πῶς ἀποδείχτηκε μητρομανῆς ἥ κάτι τέτοιο — ποὺ πάνε καὶ τίς βρίσκουν, τέλος πάντων — κι ἐνῶ αὐτός τὴν ἰκανοποιοῦσε πέντε φορές τὸ εἰκοσιτετράρω — καὶ μέτραγε λυγώντας μέ σεμνότητα τὰ δάχτυλα — αὐτή κάποια στιγμή τὸν ἔδιωξε, τὸν εἶπε μάλιστα καὶ πούστη καὶ τὸν ἔδιωξε, ἄλλα κι αὐτός προχτές ἀνέβηκε τὶς σκάλες τοῦ ἔνοδοχείου της, κι ἀνοίγοντας τὴν πόρτα ξαφνικά, καὶ βρίσκοντάς την νά νταλαβερίζεται, «βοήθειά σου!» τῆς φώνος ε καὶ ἔκλεισε καγχάζοντας τὴν πόρτα, μιά ἄλλη φορά θά ἔχει μάρτυρες, γιά νά κερδίσει εἴκολα τὸ διαζύγιο, δμως παρόλα δσα ἔλεγε, ἔβλεπες πῶς τῆς ἡταν πιστός, δέν την ἀρνιότανε δ Πέτρος, τὴν ἀγαποῦσε ἀκόμα, μά καὶ ἡ γυναίκα ἐκείνη πρέπει νά τὸν ἀγάπαγε, ποὺ ἐκτός ἀπό μητρομανῆς, ἡταν καὶ νηστικά, αὐτός ὁ δμορφούλης κι ἄργαλτος νεαρός δέν ἡτανε σέ θέση νά τῇ διαθρέψει. "Ετσι δδηγοῦνται στὴν πορνεία, δυστυχῶς, «στίς μέρες μας, ἀγαπητοί μου χριστιανόι», καὶ ἵσως πολλές ἀπό τὶς γυναίκες πού σουλάτσερναν ἔξω ἀπό τὸ πανδοχεῖο μας, μαλλώνοντας μέ τοὺς παπάδες καὶ μέ τοὺς ἐπίτροπους, μά κι ἀπό τὸ Θέατρο τὸ Ἐθνικό, δπου στὸ πεζοδρόμιο νεαροί, καθόλα ἀρρενωποί — τώρα θά 'ναι γονεῖς, παποῦδες ἵσως — φύλαγαν καραούλι, κι δπως περνούσαμε καμαρωτοί, μᾶς πάσερναν χαρτάκια τυπωμένα ἥ καὶ κάρτ-βιζίτ μέ διευθύνσεις γυναικῶν καὶ τὰ τηλέφωνα, μά ἡτανε τῇ μέρα ἐκείνη Μεγάλη Παρασκευή, τότε ἀρκιβᾶς πού σταματάνε νά ἐργάζονται, φεύγοντες στὰ χωριά τους ἥ στά τιμια σπίτια τους, τότε, καὶ τὸ Δεκαπενταύγουστο, τῆς Παναγιᾶς, ἄλλη μιά φορά, καὶ είναι συγκινητικό, δείχνει πῶς νοσταλγοῦν, θυμοῦνται πάντως τὴν παρθενικότητα, βάζοντας ἔξω ἀπό τὴν πόρτα τους, δπου καὶ τὸ δισύλλαβο ἀπαραιτήτως νομα, τὴν ἔτοιμη ἀπό καιρό ἐπιγραφή, πού ἔγραψε κάποιος πελάτης καλλιγράφος καὶ ἐγγράμματος, «Μετά τὸ Πάσχα», ἵσως πολλές ἀπό τὶς γυναίκες, λέγω, ἔτσι νά καταντήσανε, διν καὶ δέν είναι μόνο αὐτό, καὶ δέν μπορῶ ν' ἄκούων τοὺς κοινωνιστές, παίζει μεγάλο ρόλο ἥ ἡδονή, κάτι ἀφάνταστο. 'Η δμορφιά είναι ὀλεθρος. Κι ἀκόμα παιδιά ὥρατα καὶ ἀγνότατα...

Σὲ λίγο ἄρχισαν καὶ τὰ μεγάφωνα, ἡρθε δ στρατός, τιμητική φρουρά, ἥ μπάντα, καὶ οὔτε σκέψη πιά γιά ἀλλαγή ζενοδοχείου — νά πάω νά σκάσω σέ κανένα κρυόκωλο — θά βλέπαμε ώραια ἐπιτάφιο, θά λέγαμε ἴστορίες σίγουρα, κι ἀργά τὸ βράδυ θά ἔρχονταν κι δ ἄλλος πού ἀπουσίαζε, πλανόδιος φωτογράφος μέ τὸ φλάς καὶ τὰ τσαπράζια του, πού τώρα γύριζε φωτογραφίζοντας τοὺς ἐπιτάφιους, μαζί μέ τὶς κυρίες καὶ τὶς κοπελιές, πού μέ τὰ χέρια τους τὰ δλο εδσέβεια τοῦ είχανε πυκνοστολίσει. Ταὶς μυροφόροις γυναιξί, παρά τὸ μνῆμα ἐπιστάς, δ"Αγγελος ἔβδα· Τά μύρα τοῖς θνητοῖς ὑπάρχει ἀρμόδια, Χριστός δέ διαφθορᾶς ἐδείχθη ἀλλότριος.

Μά βγαίνοντας ἀπό τὴν ἐκκλησιά δ Ἐπιτάφιος, τράβηξε πρῶτα πλάγια, χώθηκε μές στὶς γειτονιές μέ τὰ κλειστά, δπως εἴπαμε, ισόγεια, μέ τὰ χαμαιτυπεῖα τοῦ λιβανιοῦ, καὶ δέν τὸν είδαμε σχεδόν καθόλου, ἄλλωστε στὴν ἀρχῇ είναι μπουλούκι πάντοτε, ὥσπου νά συνταχθεῖ, νά βρει τὸν ἥχο του καὶ τὸ ρυθμό του, νά πάρει ν' ἀναδίνει μυ-

ρωμένο θάνατο, φτάνοντας στό κορύφωμα στά τελευταίο ίδιως στάσιμο, δπου δλοι έχουνε πιάσει πιά τό ρόλο τους, τόν έκτελοντες στήν έντελεια, τόσο πού θέλει χρόνο δλόκληρο γιά νά έξατμισθεῖ ἀργότερα. Πάντως, ἀκούσαμε τίς πρώτες νότες του ν' ἀπομακρύνονται, και ήταν ή μοναδική ἵσως στιγμή πού νιώσαμε ἔνα σφίξιμο, πού μέναμε ἔτσι μακριά ἀπό τό πλήθος και τό συρφετό, ἐνδιάμεσοι, μπορούσαμε νά είμαστε κι ἐμεῖς κατόπι του, σηκώνοντας σκόνη τεφρή μέ τά ποδάρια μας, μά ὕσπου νά διαλογιστοῦμε αὐτά, πιάσαμε θέσεις στό παράθυρο νά δοῦμε τόν λαμπρό του γυρισμό στύ λαξευτό μνημείο του. Και δταν πήρε ή κυκλοφορία νά παραλύει, νά προηγούνται τά μικρά παιδιά, ν' ἀνάβουντε κεριά στά ύψηλά πατώματα, ἐτοιμαστήκαμε κι ἐμεῖς νά ἀπολαύσουμε τό μέγα θέαμα, στό σκότος μέσα τῆς κρεβατοκάμαρας. Ἀπό μπροστά μας δταν διάβαιναν, ἔψελνε η χορωδία τά ἐγκώμια, μαθήτριες μέ ἐπιπλαίαις φωνές, παρόμοιες μέ τόν γραφικό τους χαρακτήρα, βαδίζοντας στό ψευτοκουρατσμένο βῆμα τῶν στρατιωτῶν, ἔκεινο μέ τό λύγισμα τό διδιόρατο, πού μέ ἐφ' δπλου λόγχη, ώραιοι και σκοτεινοί, τραβούσαν φορτωμένοι νιάτα και ἔξαψη, θυρρεῖς ἀπό τό πρόσφατο μαστίγωμά του, κοιτάζοντας λοξά τά πεζοδρόμια, δπου κατ' ἐπανάληψη είχανε παζαρέψει τό κορμί τους και τό σπέρμα τους, δίπλα τους κατά στοίχο οι μαθήτριες, μαύρη ποδιά ἀτλαζένια τσιτωτή, ἀσπρο γιακά, κι ἔνα πανέρι ροδοπέταλα στό στήθος, θαρρεῖς γιά ν' ἀκουμπᾶντε τά λαχταριστά βυζιά, πού τά πηγαίνων προσφορά σ' αὐτόν πού είχε πεθάνει «τετρωμένος ώσπερ πελεκάν», μέ τήν τεράστια μύτη, και παραμέσα οι παπάδες, δλο στόλισμα, κρατώντας διδιόρατες μαβιές γιρλάντες, σέ ἀνταπόκριση μέ τούς πρασινοσκούφηδες, δπου ἀποκάτω ψέλναν ἀφηρημένα οι μαθήτριες — αὐτά, βέβαια, οι βολεμένοι τῆς ἀγάπης δέν τά βλέπουνε — και δίπλα στό χακί, παρατρεχάμενος, ἀπ' τή μεριά τού πεζοδρόμιου, δ δόν Χοσέ δ Ρέχας, ἀνθρωπος περιώνυμος γιά τήν προστυχιά και τό σκοτάδι του, ἄλλοτε θά μιλήσουμε γι' αὐτόν και ὑστερα τό ρέμα μέ τά πλήθη, μέ ἀναμμένα τά κεριά, κι δλοι οι γνωστοί κι οι συγγενεῖς, κι οι δάσκαλοι, πού είχαμε κατά καιρούς, μετάρσιοι, ώραιότατοι, μέ τό κεφάλι τους πού ἔχει σβήσει πιά, γερμένο πρός τά πίσω κάπως, παραδομένοι στά ἐγκώμια, παρόλο πού 'ναι ἔξω ἀπ' τά ἐγκόσμια, νά ρέουν σάν βουβό ποτάμι, και μυρωδιές ἀνάμικτες, ἀρρύλες και χακί — χειμερινό ἀκόμα, παστωμένο μέ δσμές — μέ μοσχολίβανα λεπταίσθητα, φερμένα ἀπό τίς πολιτείες τῆς μοναξιᾶς, ἀρώματα τῶν γυναικῶν, βιολέτες και ἀκακίες τῆς πλατείας δλάνθιστες, τσαμπιάτσαμπιά, και νά 'χεις και τόν υπαξιωματικό νά σου φυσάει στό σβέρκο μέ τήν καυτή ἀνάσα του, πού μόνη της μιλοῦσε γιά τήν ψυχική ἀγνότητα, νά καίει δλόκληρος και νά μοσχοβολᾶ, χωρίς ώστόσο νά 'χει αἰσθηση τῆς λάμψης του, και εύτυχως, γιατί ἄν τά 'νιωθε αὐτά, θά ήταν προπολού ἀνάρπαστος, στόν Ἐπιτάφιο νά λάμπει μοναχός, πίσω ἀπό τό Χριστό και τίς μαθήτριες, κι ἐκείνες σάν τόν ἔβλεπαν μοναχικό και μάθαιναν τήν ίστορία του, πολύ θά θέλαν νά προσφέραν σ' αὐτόν τά δώρα πού στηρίζανε μές στά πανέρια μέ τά ροδοπέταλα, νά τρίψει ἀπάνω τους τό δρφανεμένο μάγουλο, νά τά βυζάξει, μά εύτυχως ἔτοιτα τά παιδιά, ἔχουνε ταπεινή ψυχή, θέλουν, πολλές φορές, νά κλείνονται, δπως κλεινόντουσαν στόν ἀχυρώνα τού χωριού και παίζαν μέ τίς ώρες ή χώνονταν στό δάσος μέσα στά κλαριά. Και λάτρευαν ἔκει δλοι οι συνομήλικοι μαζί τόν Πάνα μέ τήν συνοδεία τῶν σατύρων του. Ἡ φύση είναι ὅσο κι ή νύχτα ἔρωτική. Κι ἀκόμα, κατά τόν Θεολόγο τόν Γρηγόριο: «Γλυκεῖς οἱ ἥλοι, και εἰ λίαν δδυνηροί»:

Κι ἀπάνω στό συνωστισμό ἀκούμε βήματα και ἔκελειδώματα στό διπλανό δωμάτιο, και βάζει μάτι δ ἐπιλογίας στή μεσόπορτα, δπου ἀκουμπούσε τό κρεβάτι του και ἀναγγέλλει: «Ζευγαράκι, θά μπανίσουμε!» Στό μεταξύ ἀνέβαινε δ 'Ἐπιτάφιος τίς μαρμαρένιες σκάλες τῆς πιό κρύας ἐκκλησιᾶς τῆς χώρας, κι δ κόσμος ἔνα γύρω ἔκοβε, ἀκολουθούσαν μοναχά κάτι γριές, πού θά ἔενύχταγαν τόν πεθαμένο πιά Χριστό, βαλμένον στό κουβούκλιο, και τό ζευγάρι ἀρχισε νά γδύνεται, κι ἐμᾶς μᾶς κόπηκε ή ἀνάσα, μελαγχολία μεγάλη μᾶς κατέλαβε, καθώς ἀπό τίς χαραμάδες βλέπαμε τό ἔξαίσιο σῶμα του, μά και τής κόρης τό ἔκθαμβο, μέ κείνα τά λαμπρά βυζιά, μέ

τήν πλατιά τήν δλω χρώματος μαβί, καί τό μελαχρινό του τό κεφάλι πάνω τους, μέ τά σβησμένα μάτια, ήταν σάν τοῦ πνιγμένου ἀπό βρόχο κότσυφα. Καί ὑστερα ἐκεῖνος ἔπλωσε στό γκριζωπό σεντόνι τοῦ ἔνοδοχείου, πού ἀμέσως ἐλαμψε δλόλευκο, καί μελετήσαμε τό σῶμα του προσεχτικά μέ τίς διάφορες χαρακιές τῆς δύναμης, δπως κεντάνε τό Χριστό στόν ἐπιτάφιο, μά οι ἀνθρωποι τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἤτανε δλοι δυνατοί, γιατὶ δουλεύανε μέ τό κορμί τους, καί ἵσως, σάν κάτι τό κοινό, δέν είχε τήν αἰσθητική αὐτή ἀξία ή ἀντρειά, δπως δέν ἔχει ἀνάμεσά τους οὗτε καί σήμερα, κι αὐτή γονατισμένη πήρε νά τόν φιλάει στά στήθια μά καί στά βυζιά, ἀκολουθώντας τή χαράδρα πού δηγάει ἐκεῖ, καί ψιθυρίσαμε ποῦ ἥθελε νά καταληξει, μά δέν κατάληξε οὗτε τό χέρι ἔφερε στό εἰδέμεθες, κι ἔτσι τό βλέπαμε συνέχεια ἀσυγκίνητο. Τήν ποικιλία πού παρουσιάζουν τά βυζιά ἀπό μικρός τήν είχα κάνει στόχο μου, δταν στά πάρκα καί στίς αἴθουσες ἀναμονής πετούσαν ἔξω οι μανάδες τόν μαστό, γιά νά βυζάζουν τά παιδιά τους, κρατώντας τα δπως ή Παναγιά τό Βρέφος της, κι ἔβλεπα ἐγώ τά χρώματα πού ἔχει ἐκείνη ή δλώς, τό ἀλώνι γύρω γύρω ἀπ' τή θηλή, κι δμολογῶ πώς προτιμοῦσα αὐτά πού ἤταν χρώματος μαβί ή καφετί, καί μάλιστα σάν κάπως σπειρωτά, ἐνῶ τά ξαστρουλιάρικα, ξανθά ή ρόζ, δμολογῶ καθόλου. Ἐντούτοις πάντοτε προσεύχομαι γονατιστός, μπροστά στά ὅργανα ἀπόπου ἐκπορεύεται ή ζωή, δταν βεβαίως είναι ἀξία γι' αὐτό, πράγμα τελείως σπάνιο στίς μέρες μας. Κι δ νεαρός μέ τό ώραία διευθετημένο τρίχωμα, τό ζωηρό, γυαλιστερό, κλειστά τά μάτια του, πήρε νά σιγοκλαίει, κρύβοντας τό πρόσωπο, κι ἐκείνη ἔπεισε ἀπάνω του, τόν σκέπασε μέ τά μαλλιά, τόν φίλαγε, κι ἀκούγαμε συνέχεια «τί ἔχεις καί τί ἔχεις». Κι ὑστερα δταν νά ρωτάει κουράστηκε, κούρνιασε στή μασχάλη του, χωρίς ἄλλες προσπάθειες. Πάνω σ' αὐτό ἀνάψαν ἀστραπές μές στό δωμάτιο, κι ἐγώ ἔπεσα κάτω στό κρεβάτι μου, είχε πιά ἔρθει δ φωτογράφος ἀπ' τή γύρα του, ἥθελε νά μᾶς αιφνιδιάσει μέ τά φλάς, «θά σᾶς φωτογραφίσω μέ τά σώβρακα» μᾶς ἔλεγε, κι οὗτε τοῦ φάνηκε παράξενο τό ἀγνωστο πρόσωπο μου, μά καί σέ μένα φάνταξε γνωστός, ἤταν γεροδεμένος καί δραστήριος, δχι ἐρωτικός σάν τόν Ξανθιώτη, ξανθός λιγάκι μάλιστα, δλο βιασύνη, πόδια κουρασμένα, κορμί σκληρό, χωρίς ἀμφιβολία κάλτσες βρώμικες καί ίδρωμένες ἀπό τόσο τρέξιμο. «Αὐτός θά είναι δ Μιχαήλ», κρυφοστοχάστηκα. «Ολοι ἐδῶ συνάζονται ἀπόψε, ξαγρυπνοῦν τόν Ἀρχηγό. Κι ἀμέσως κατατρόμαξα γιά τόν ἔαυτό μου. Δέν είναι ἔτσι δπως νομίζουμε τά πράγματα. Κάτι δόδηγε τά βήματά μας πάντοτε. Καί τρίτο· δ πιστεύων ζῆ είς τόν κόσμον τῶν μή βλεπομένων.

Καί τραβηγχτήκαμε ἀπό τίς τρύπες τής μεσόπορτας. Ἀπόμεινε δ ύπαξιωματικός θαρρεῖς γιά καραούλι, ἐνῶ στήν ἐκκλησίᾳ μέσα φαντάροι δέν είχαν ἀπομείνει γύρω ἀπό τόν Χριστό, μόνο γυναίκες καί κυρίως γριές, πού πήραν νά πετρώνουν κι ἐνδιαφέρονται προσωπικά πιά γιά τό θάνατο καί είναι ἀπό κάθε κουστωδία τρομερότερες. Μές στίς λαμπάδες πού είχαν ἀνταριάσει τό ναό, ξεχωρίζαμε κάπως τό κουβούκλιο, δπως διακρίνεις μές στή νύχτα στό σπίτι τό ἀπέναντι πού ξενυχτοῦνε πεθαμένο τό φέρετρο νά ἀδρανεῖ μές στό μισόφωτο, πίσω ἀπό τούλινες κοινρτίνες, σάν τίς διαφανεῖς νυχτικές, καί τό κουβούκλιο βαρύ ἀπό λουλούδια, κι αὐτό μᾶς ἔφτανε νά μᾶς φρεσκάρει, καθώς δλοι ἀπό ἐπαρχίες καταγόμασταν καί είχαμε οίκογένειες γλυκύτατες καί ἀναμνήσεις μέσα σέ δέντρα καί σέ κήπους μιά ζωή νά περιφέρονται, πού δμως σάν κουρτίνες θέλαμε νά τίς παραμερίσουμε, νά ἔνωθούμε μέ τίς είκόνες τής πρωτεύουσας, καθώς διψάει ή ψυχή τοῦ νέου, δταν τόν ἀντραλίζουνε τά ἀχαμνά του, κι αὐτός μές στήν ἀνησυχία του φαντάζεται πώς είναι ποιητής ή καί φιλόσοφος. Στό μεταξύ, οί φωτεινές ἐπιγραφές πού ἀναβοσθήναν χάθηκαν, σκοτείνιασε ἀκόμα πιό πολύ μές στό δωμάτιο, οί ἄλλοι δύο, Λουκᾶς καί Μιχαήλ, πήραν νά ροχαλίζουν ἐλαφρά, κι ἐγώ ἀφουγκράζόμενος τό στρώμα νά βρυχάται, ἔκαμνα πώς κοιμόμουν, σάν νά βρισκόμουν γιά δεύτερη βραδιά στήν ἀμάξοστοιχία, καί προσπαθοῦσα νά φέρω ἐδῶ τό σπίτι μου, τήν ώρα αὐτή, πᾶς είναι καί τί κάνουν, μά ηταν τόσο ἀλλιώτικα ἐδῶ, τόσο γενναία καί ἔξαίρετα, ώστε πιά δέν χωροῦσε, ηταν ἀσύλληπτη ἐκείνη ή κατάσταση τής ἄκρας ἐπανάληψης, ἔκατομμύρια δμοιων Ὡρῶν, πού είχαν κυλήσει.

Καὶ εἰδα τὸν ὑπαξιωματικό σιγά σιγά νά γδύνεται, ἔτοι δπως γδύνεται μέ σεβασμό δ ἄνθρωπος πού πρόκειται νά πέσει σέ κρεβάτι καὶ τὸν κοιτάνε ἄπληστα, μάτια ἐ-ρωτικά διεσταλμένα, νά στέκεται δλόρθος στό κρεβάτι του, βάζοντας μάτι σέ μια χαραματιά ψηλότερη, πατώντας πάνω μου γιά νά μπορεῖ νά φτάνει, καὶ μέ το τεράστιο λοστάρι του δρθόστητο, νά λούζεται ἀπό τίς τρέμουσες ἀντανύγειες, νά ἀγρυπνεῖ σάν τὸν φρουρό μέ το αὐτόματο, ἀπάνω ἀπό τὸ γυμνό ζευγάρι πού κοιμήθηκε. Στιγμές στιγμές μοῦ φάνηκε πώς εἰδα κάποια φλόγα πάνω κεῖ, ἔτοι δπως είλκονίζεται μέ μιά στριμμένη φλόγα στήν κορφή κι ἐκεῖνο τῶν σατύρων ἐπάνω στά ἀγγεῖα τά πανάρχαια, τότε πού πίστευαν ἀκόμα στό θεϊκό ἀκτιστο φῶς, ἀνάβαν ἀπ' αὐτό τούς θύρσους των, σάν τίς λαμπάδες μας παλιότερα τή νύχτα τῆς Ἀνάστασης. "Ομως τό πρωινό, τήν ὥρα πού πυκνώνουν στήν ἐκκλησιά οἱ ὑπανιγμοί γιά τήν Ἀνάσταση, κι ἀκούγονται γκρίνιες γλυκιές καὶ ἀνυπόμονες, «Δεῖξον (καὶ δεῖξον) ἡμῖν ὡς προεπίας, Χριστέ, τήν Ἀνάστασιν», μᾶς ἔντυνησαν οἱ δονήσεις τοῦ ὑπαξιωματικοῦ, πού δλόλαμπρος σάν ἥλιος νέος καὶ ἀήττητος, μᾶς φώναζε νά δοῦμε καὶ τοῦ ζεύγους τήν ἀνάσταση, πού σ' ἔνα δλο εὐλιγισία σύμπλεγμα σφάδαζε πάνω στό σουσταλίδικο κρεβάτι του. Καὶ γυάλιζε πιά δ καλός ὑπαξιωματικός, σάν νά 'χε τήν προσωπική του νίκη, κάτι πού δ ἴδιος τό προκάλεσε, ἐνδικάστηκε τήν ἀλλοδαπή ξεπνοϊσμένος μόλις καὶ σάλεψε, κι δ φωτογράφος γύρισε ἀπό τό ἄλλο του πλευρό, κάτι μισοαστείο μουρμουρίζοντας. "Αλλωστε, δπως λέέι κι δ ἴδιος ὁ Μάρκος, στούς οὐρανούς οὔτε γαμούσιν οὔτε ἐκγαμίζονται ἀλλά εἰσιν ὡς ἄγγελοι Θεοῦ. Κι ἀκόμα, ἀπό δέ τοῦ φόβου ἀτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἔγενοντο ώσει νεκροί. Τέλος, τί διαφορά ὑπάρχει ἀνάμεσα στόν Ἐρυθρό καὶ στόν Ξύλινο Σταυρό;

Καὶ μόνο ἔγω κι δ ὑπαξιωματικός χαρήκαμε ὑπέρλαμπτα, εἶδαμε ώς οἱ μυροφόρες πρῶτοι τήν Ἀνάσταση, πού ἀλλωστε μᾶς ἄξιζε, εἴχαμε ξενυχτήσει μέσ στόν πυρετό, ἀγνοί κι ἀμόλυντοι, κι ὑστερα πήγαμε κι ἀπό τήν ἐκκλησιά, νά προσκυνήσουμε κι ἐμεῖς τόν ἐπιτάφιο, φιλώντας δπου είναι οἱ χαρακιές τῆς δύναμης, μεριές στό στήθος μέχρι κάτω στήν κοιλιά. Χαραματιές γιά νά παραφυλάξ τά δρώμενα στό διπλανό δωμάτιο.

Γιώργος Τσαννου

Έκδόσεις Καστανιώτη Ζωοδόχου Πηγῆς 3 Τηλ. 36.03.234 ΑΘΗΝΑ

ΣΕΙΡΑ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΞΕΝΗ

- EPMAN ΕΣΣΕ
Σιντάρτα - "Ἐνα Ἰνδικό παραμύθι
Μετάφραση: Μαρία Παξινού
- ΣΑΟΥΛ ΜΠΕΛΛΟΟΥ
"Ο Μετέωρος ἄνθρωπος
Μετάφραση: Λουκάς Θεοδωρακόπουλος
- I. SINONE
Τό μυστικό τοῦ Λουκᾶ
Μετάφραση: Άνδρ. Λαμπρόπουλου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- ΔΙΟΝΥΣΗ ΓΡΗΓΟΡΑΤΟΥ
Πουκάμισα ἐκστρατείας
- ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ
Τό χαμένο κουμπί
- ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗ
Τό διπλό βιβλίο
- ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗ
Σπουδές, Διηγήματα
- ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ
"Ο ἄνθρωπος μέ τό ἄδειο
- ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ
ΚΡΟΥΠ ΕΛΛΑΣ
- ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ
"Ανεπίδοτη ἐπιστολή στόν
Άλεξανδρο Παναγούλη
- ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΟΥΛΟΔΗΜΟΥ
Χαλάσματα